

หลักสูตรการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง รูปแบบกลุ่มสนใจ
หลักสูตรการสานหมวกจากเส้นไหม จำนวน 15 ชั่วโมง
ด้านความคิดสร้างสรรค์
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบัวเขต

ความเป็นมา

ส่งเสริมสนับสนุนเป็นการฝึกทักษะอาชีพตามแนวทางศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน เพื่อพัฒนาอาชีพให้ประชาชนมีรายได้มีงานทำ เป็นการพัฒนาด้านอาชีพ การจัดอบรมการฝึกอาชีพตามความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

หลักการของหลักสูตร

การทอเสื่อกก เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้าน สกร.ระดับอำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ ที่มีการสืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษหลายรุ่น ตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน เนื่องจากตำบลสะเดา แห่งนี้ มีพื้นที่ มีต้นไผ่ ขึ้นอยู่บริเวณริมน้ำจำนวนมาก ชาวบ้านจึงมีการนำต้นกกมาใช้ในการสานเป็นเสื่อไผ่ เพื่อใช้ในครัวเรือนและมอบเป็นมรดกให้ลูกหลานเวลาที่แต่งงานออกเรือนใหม่ ได้นำไปใช้ ทำให้วัฒนธรรมการใช้เสื่อกกยังคงอยู่กับชุมชนมาเรื่อยๆ ในช่วงหลังมีการพัฒนารูปแบบ และวิธีการสาน มาเป็นการทอเสื่อกกเพิ่มมาด้วยและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ทั้ง เสื่อ หมวก กระเป๋า ตะกร้า ที่รองนั่ง ที่รองแก้วและผลิตภัณฑ์ อื่นๆ อีกหลายชนิด ทำให้ต้นกกและต้นไผ่ เป็นพืชเศรษฐกิจของชาวอำเภอบัวเขต ชาวบ้านมีปลูกไว้แทบทุกหลังคาเรือน เพราะเป็นพืชที่ช่วยสร้างอาชีพและรายได้ของชาวบ้านที่สำคัญคือเป็นพืชที่ปลูกและขยายพันธุ์ได้ง่าย

ดังนั้น สกร.ระดับอำเภอบัวเขต จึงจัดโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนพัฒนาอาชีพหลักสูตรระยะสั้น (กลุ่มสนใจไม่เกิน ๓๐ ชั่วโมง) ขึ้นเพื่อตอบสนองนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานส่งเสริมและสนับสนุนงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล พร้อมทั้งมีประโยชน์ต่อ การประกอบอาชีพและการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ของประชาชนในพื้นที่ อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์

จุดมุ่งหมาย

๑. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจและเห็นคุณค่าของต้นไผ่ นำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะงานฝีมือในการสานหมวก เพื่อการเรียนรู้และใช้เป็นอาชีพเสริมต่อไป
4. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ใช้จินตนาการและความคิดในทางที่สร้างสรรค์
5. เป็นการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การสานหมวกจากต้นไผ่ให้คงอยู่ต่อไป และประชาชนทั่วไปที่ไม่มีอาชีพ ผู้ด้อย ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา หรือประชาชนที่มีอาชีพอยู่แล้ว แต่ต้องการพัฒนาอาชีพเดิมให้ดีขึ้น

โครงสร้างของหลักสูตร

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1	1.ช่องทางการประกอบอาชีพ	1.1 ความสำคัญของการประกอบอาชีพ 1.2 ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพ 1.3 บอกและหาแหล่งเรียนรู้ 1.4 บอกทิศทางการประกอบอาชีพการทำหมวก	1.1 ความสำคัญของการประกอบอาชีพ 1.2 ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพ 1.3 แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพการทำหมวก 1.4 ทิศทางการประกอบอาชีพการทำหมวก	วิทยากรให้ความรู้เบื้องต้นหลักการทำหมวก	2 ชม.	-
2.	2.ทักษะการประกอบอาชีพ	1. ขั้นเตรียมการ ในการหมวก ๒. อุปกรณ์	2. ขั้นเตรียมการ ในทำการหมวก อุปกรณ์ที่ใช้ 1) ต้นโหลตากแห้ง 2) สี (ตามต้องการ) 3) ชั้นน้ำพลาสติก 5) มีดคัดเตอร์ 6) กรรไกร (ใช้ตัดแต่งต้นโหลสำหรับแกนและตัดตอกสำหรับสานหมวก 7) ลูกมะพร้าวแห้ง (ทำแบบหัวหมวก)	วิธีทำ ขั้นตอนและการปฏิบัติงาน 1. คัดเลือกต้นกกโหลที่สมบูรณ์ อายุ 4 – 5 เดือน 2. ตัดต้นกกโหลที่คัดเลือกแล้วนำไปตากแดด ให้แห้ง ประมาณ 5 – 7 วัน 3. เตรียมแบบพิมพ์ส่วนหัวหมวก โดยคัดเลือกจากลูกมะพร้าวแห้ง ขนาดพอเหมาะสมกับขนาดของหมวกที่ต้องการ 4. เชื้อนตัดแต่งลูกมะพร้าวให้ได้รูปทรงของส่วนหัวหมวก ด้วยใบมีดที่คม (ซึ่งต้องอาศัยความชำนาญพอสมควร)		10 ชม.

				5. นำต้นกกมาฉีกโดยใช้เข็มแดงให้ได้ขนาดเท่ากัน แล้วนำไปแช่น้ำให้อ่อนก่อนที่จะสาน 6. เริ่มลายสานหมวกโดยใช้ต้นกกเป็นแกน หลัก จำนวน 4 ต้น (เริ่มต้นสานส่วนหัวของหมวก) แล้วสานขึ้นเป็นรูปวงกลม โดยใช้ลายสานไขว้ไปไขว้มา และเสริมหลักเข้าไปเรื่อย ๆ จนได้แผ่นกลางส่วนบนหมวกเป็นวงกลม (รัศมีประมาณ 4 นิ้ว) 7. นำส่วนบนของหมวกที่ได้ไปวางกับแบบพิมพ์ แล้วใช้หมุดตอกยึดติดกับแบบพิมพ์ เพื่อที่จะสานส่วนหัวหมวกตามลายที่ต้องการ ซึ่งมีหลากหลายแบบ โดยใช้ลายสานไขว้ไปไขว้มา และเสริมหลักเข้าไปเรื่อย ๆ จนได้ขนาดความลึกของหมวกตามต้องการ จึงถอดออกจากแบบพิมพ์ 8. การสานปีกหมวก หลังจากถอดออกจากแบบพิมพ์แล้ว ทำการสานต่อไปจนได้ความกว้างของปีกหมวกตามต้องการ 9. ทำการเก็บริมหมวกให้สวยงาม คงทน ไม่หลุดง่าย หมายเหตุ ถ้าต้องการลดลายและสีของหมวก ก็นำต้นกกไล่ไปย้อมสี สานในส่วนที่ต้องการ		
3.	3.การบริหาร	-สามารถวิเคราะห์ความต้องการของตลาดได้	3.1 การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพการทำหมวก	1. ศึกษาข้อมูลการตลาด และวิเคราะห์ความต้องการของตลาดในชุมชน และแหล่งเรียนรู้	3 ชม.	

จัดการใน อาชีพ	-สามารถคิดคำนวณ ต้นทุน ผลกำไร/ ขาดทุนได้ -สามารถวางแผนการจัดการ เกี่ยวกับผลผลิตได้ -สามารถวิเคราะห์ และ บอกวิธีแก้ปัญหา ความเสี่ยงในการ ประกอบอาชีพได้ -บอกวิธีการป้องกัน ปัญหาที่เกิดจาก ความเสี่ยง	3.1.1 สามารถบริหารจัดการ ในการประกอบอาชีพการ หมวก 3.1.2 การจัดการเกี่ยวกับการ ควบคุมคุณภาพการทำหมวก 3.1.3 การคิดคำนวณต้นทุน การหมวก	2. แบ่งกลุ่มศึกษาวิเคราะห์และ ระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัย ความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น รวมทั้งหาแนวทางในการจัดการ ความเสี่ยง 3. ฝึกปฏิบัติการคิดคำนวณต้นทุน กำไร การจัดทำบัญชี การกำหนด ราคา การส่งเสริมการขาย การ กระจายสินค้า 4. ร่วมกันอภิปราย / เสวนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียน		
-------------------	--	---	---	--	--

สื่อการเรียนรู้

- ๑.วัสดุอุปกรณ์ในการทำหมวก
- ๒.ใบความรู้
- ๓.วิทยากร

การวัดผลประเมินผล

1. การประเมินความรู้ภาคทฤษฎีระหว่างเรียนและจบหลักสูตร
2. การประเมินผลงานระหว่างเรียนจากการปฏิบัติ ได้ผลงานที่มีคุณภาพสามารถสร้างรายได้ และจบ

หลักสูตร

เงื่อนไขการจบหลักสูตร

1. มีเวลาเรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2. มีผลการประเมินตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60
3. มีผลงานที่มีคุณภาพ

เอกสารหลักฐานการศึกษาที่จะได้รับหลังจากอบรม

1. หลักฐานการประเมินผล
2. ทะเบียนคุมวุฒิบัตร
3. วุฒิบัตร ออกโดยสถานศึกษา

การเทียบโอน

ผู้เรียนที่จบหลักสูตรนี้ไม่สามารถนำไปเทียบโอนผลการเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสาระการประกอบอาชีพวิชาเลือกที่สถานศึกษา

ลงชื่อ

ผู้เสนอหลักสูตร

ลงชื่อ

ผู้ตรวจหลักสูตร

(นางสาวอรรณ สุตาไสย์)

(นางรัตนารณ ก้อนทอง)

ครู กศน.ตำบล

ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน

ลงชื่อ

ผู้เห็นชอบหลักสูตร

(สปีเอกษยุต อสีพงษ์)

ครู

ลงชื่อ

ผู้อนุมัติหลักสูตร

(นางสาวณัฐพัชร สายไทย)

ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบัวเขต

แผนการจัดการเรียนรู้

วิทยาการ

หลักสูตรการศึกษามหภาคจากเส้นไหม จำนวน 15 ชั่วโมง (เรียนวันละ ชั่วโมง)

วันที่ เวลาเรียน.....น.

สถานที่จัดการเรียน

วัน เดือน ปี	เนื้อหา	กระบวนการจัดการเรียนรู้	หมายเหตุ
วันที่ เวลา	1.ความสำคัญของการประกอบอาชีพ 1.1 ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพ 1.2 แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพการทำหมวก 1.3. ทิศทางการประกอบอาชีพการทำหมวก	-วิทยาการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับ หลักสูตรการศึกษามหภาคจากเส้นไหม ๑.ความสำคัญของการประกอบอาชีพ ๒.ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพ ๓. แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพการทำหมวกจากเส้นไหม ๔. ทิศทางการประกอบอาชีพ สานหมวกจากเส้นไหม - ร่วมกันอภิปรายและสรุปผล / เสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้	2 ชม.
	2. ขั้นตอนเตรียมการ ในทำหมวก อุปกรณ์ที่ใช้ 1) ต้นไหมตากแห้ง 2) สี (ตามต้องการ) 3) ขันน้ำพลาสติก 5) มีดคัตเตอร์ 6) กรรไกร (ใช้ตัดแต่งต้นไหม สำหรับแกนและตัดดอกสำหรับสานหมวก 7) ลูกมะพร้าวแห้ง (ทำแบบหัวหมวก)	การลงมือปฏิบัติขั้นตอนการผลิต วิธีทำขั้นตอนและการปฏิบัติงาน 1. คัดเลือกต้นไหมที่สมบูรณ์ อายุ 4 – 5 เดือน 2. ตัดต้นไหมที่คัดเลือกแล้วนำไปตากแดด ให้แห้งประมาณ 5 – 7 วัน 3. เตรียมแบบพิมพ์ส่วนหัวหมวก โดยคัดเลือกจากลูกมะพร้าวแห้ง ขนาดพอเหมาะสมกับขนาดของหมวกที่ต้องการ 4. ฉีดแต่งลูกมะพร้าวให้ได้รูปทรงของส่วนหัวหมวกด้วยใบมีดที่คม (ซึ่งต้องอาศัยความชำนาญพอสมควร) 5. นำต้นกกมาฉีกโดยใช้เข็มแต่งให้ได้ขนาดเท่ากัน แล้วนำไปแช่น้ำให้อ่อนก่อนที่จะสาน 6. เริ่มสานหมวกโดยใช้ต้นกกเป็นแกนหลัก จำนวน 4 ต้น (เริ่มต้นสานส่วนหัวของหมวก) แล้วสานขึ้นเป็นรูปวงกลม โดยใช้สายสานไขว้ไปไขว้มาและเสริมหลักเข้าไปเรื่อย ๆ จนได้แผ่นกลาง	10

		ส่วนบนหมวกเป็นวงกลม (รัศมีประมาณ 4 นิ้ว) 7. นำส่วนบนของหมวกที่ได้ไปวางกับแบบพิมพ์ แล้วใช้หมุดตอกยึดติดกับแบบพิมพ์ เพื่อที่จะสานส่วนหัวหมวกตามลายที่ต้องการ ซึ่งมีหลากหลายแบบ โดยใช้ลายสานไขว้ไปไขว้มา และเสริมหลักเข้าไปเรื่อย ๆ จนได้ขนาดความลึกของหมวกตามต้องการ จึงถอดออกจากแบบพิมพ์ 8. การสานปีกหมวก หลังจากถอดออกจากแบบพิมพ์แล้วทำการสานต่อไปจนได้ความกว้างของปีกหมวกตามต้องการ 9. ทำการเก็บริมหมวกให้สวยงาม คงทน ไม่หลุดง่าย หมายเหตุ ถ้าต้องการลดสายและสีของหมวก ก็สามารถยกไปย้อมสี สานในส่วนที่ต้องการ	
	3. การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพการทำหมวก 3.1.1 สามารถบริหารจัดการในการประกอบอาชีพการทำหมวก 3.1.2 การจัดการเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพการทำหมวก 3.1.3 การคิดคำนวณต้นทุนการทำหมวก	1. ศึกษาข้อมูลการตลาด และวิเคราะห์ความต้องการของตลาดในชุมชน 2. แบ่งกลุ่มศึกษาวิเคราะห์และระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น รวมทั้งหาแนวทางในการจัดการความเสี่ยง 3. ฝึกปฏิบัติการคิดคำนวณต้นทุน กำไร การจัดทำบัญชี การกำหนดราคา การส่งเสริมการขาย การกระจายสินค้า 4. ร่วมกันอภิปราย / เสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในอาชีพที่ทำ	3

ลงชื่อ.....วิทยากร

(.....)

วันที่

ลงชื่อ.....ครู กศน.ตำบล

(.....)

วันที่

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจแผน

(.....)

วันที่

ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติ

(.....)

วันที่